

**Letohradské soukromé gymnázium
(kvinta osmiletého gymnázia, vyšší stupeň gymnázia)**

Český jazyk a jazyková komunikace

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacího předmětu Český jazyk a jazyková komunikace

Vyučovací předmět byl vytvořen z části vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura vymezeného v RVP G. Zaujímá důležité místo ve skladbě vyučovacích předmětů. Osvojení si očekávaných výstupů je podmínkou pro úspěšné zvládnutí všech dalších předmětů. Existuje zde velmi úzká mezipředmětová vazba.

Pro přehlednost je vzdělávací obsah rozdělen do dvou složek:

- jazyková výchova
- slohová a komunikační výchova

Vyučovací předmět má časovou dotaci 2 hodiny týdně v kvintě, septimě a oktávě a 1 hodinu v sextě. Výuka probíhá v rámci celé třídy.

Vyučování jazyku a jazykové komunikaci vede žáky k dokonalejšímu ovládnutí spisovného jazyka, k rozvíjení mluveného i psaného vyjadřování a svým obsahem a zaměřením přispívá k vytváření osobního vztahu žáků k jazyku jako důležité složce národní kultury a k poznávání rozvoje současného jazyka a jeho spojení s dějinami národa. Jádrem vlastního vyučování je rozvíjení vyjadřovacích schopností žáků, které je založeno na praktickém stylizačním výcviku projevu (mluvní cvičení, slohové práce) a opírá se o nezbytné teoretické poznatky.

Výuka jazyka a jazykové komunikace navazuje na výuku Českého jazyka a literatury na nižším stupni gymnázia.

Do předmětu Jazyk a jazyková výchova jsou začleněna průřezová témata:

- osobnostní a sociální výchova
- mediální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací postupy, které v tomto předmětu směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

Pedagog

- + vede žáky k vyhledávání a třídění informací v oblasti českého jazyka a k jejich využívání v procesu učení, tvůrčích činnostech i praktickém životě
- + vede žáky ke kritickému přístupu k různým zdrojům informací v oblasti jazyka, k jejich hodnocení z hlediska věrohodnosti, k jejich zpracovávání a využívání v dalším studiu, tvůrčích činnostech i v praktickém životě
- + vede žáky k doplňování si vědomostí a jejich prohlubování v procesu vzdělávání, k propojování nových vědomostí s vědomostmi již nabytými, k jejich systematizaci v oblasti jazyka i při studiu jiných oborů
- + se snaží v kontaktu s žáky vystupovat otevřeně, vstřícně a tolerantně a tím je učí toto chování nenásilně přejímat a uplatňovat tyto zásady v komunikaci s ostatními lidmi

Kompetence k řešení problémů

Pedagog

- + vede žáky k uplatňování fantazie, intuice a představivosti v tvůrčích činnostech
- + motivuje žáky k zapojení do recitačních i literárních soutěží a olympiád z českého jazyka

Kompetence komunikativní

Pedagog

- + vede žáky k jasnému, srozumitelnému a přiměřenému vyjadřování vzhledem ke komunikačnímu záměru a komunikační situaci v projevech psaných i mluvených
- + vede žáky k tomu, aby naslouchali promluvám jiných lidí, rozuměli jim, účinně se zapojovali do diskuse, uměli obhájit svůj názor, vhodně argumentovali v komunikaci s ostatními lidmi
- + vede žáky k využívání komunikativních dovedností v dalším studiu i ve svém životě
- + vede žáky k vhodnému vystupování na veřejnosti

Rozpracované výstupy	Učivo	Přesahy a vazby; průřezová témata
vhodně užívá základní pojmy lingvistické terminologie	základní pojmy jazykovědy a stylistiky	A, N – lingvistická terminologie
vhodně užívá různé variety národního jazyka v souladu s komunikační situací	čeština a jazyky příbuzné	G – jazykové složení světa
vhodně používá zvukové prostředky řeči	- rozvrstvení národního jazyka	
	Hláskosloví	
	- zvuková stránka slova a věty	
	Grafémika	
správně užívá pravopis českého jazyka	- psaní i, í/y, ý; ě, předpon s-, z-, vz-; slov přejetých	
charakterizuje významné etapy ve vývoji české jazykovědy do 17. století	vývoj české jazykovědy od počátků do 17. století	D – historický vývoj vědy, významné osobnosti L – vývoj české literatury
samostatně využívá různých informačních zdrojů, vypíše základní údaje z textu	získávání a zpracování informací	G, F, Ch, D – práce s textem
charakterizuje funkční styly	funkční styly	
samostatně vytvoří jednoduchou zprávu, oznámení, vyplní tiskopis, napíše pozvánku, vypíše základní teze textu, formuluje běžný návod, žádost	styl prostěsdělovací	
	- zpráva, oznámení, dopis - tiskopisy - pozvánka - hlavní teze textu, běžný návod, žádost, omluva	
samostatně vytvoří v ústní i písemné formě jednoduché vypravování	- vypravování	A, N
		OSV – sociální komunikace

Vysvětlivky:

OSV – Osobnostní a sociální výchova, A – Angličtina, N – Němčina, G – Geografie, F – Fyzika, Ch – Chemie, D – Dějepis, L – Literatura

[...]

Literatura

Charakteristika vyučovacího předmětu literatura

Obsahové, časové a organizační vymezení ve vyučovacím předmětu Literatura

Vyučovací předmět byl vytvořen z části vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura vymezeného v RVP G. Zaujímá důležité místo ve skladbě vyučovacích předmětů. Osvojení si očekávaných výstupů je podmínkou pro úspěšné zvládnutí všech dalších předmětů. Existuje zde velmi úzká mezipředmětová vazba.

Při vyučování literatuře by žáci měli získat ucelený přehled o dějinách literatury (uplatnění úzkého vztahu s historickým vývojem, výtvarným uměním, hudbou a filmem). Osvojením základních poznatků literárněvědných a prací s uměleckými texty pak prohloubí své interpretační schopnosti, které by měly vést k celkové kultivaci žákovy osobnosti.

Vyučovací předmět má časovou dotaci v kvintě, sextě a septimě 2 hodiny týdně; v oktávě 3 hodiny týdně. Výuka probíhá v rámci celé třídy.

Výuka je doplněna v oktávě volitelným předmětem Seminář z českého jazyka a literatury, který má časovou dotaci 1 hodina týdně.

Výuka jazyka a jazykové komunikace navazuje na výuku českého jazyka a literatury na nižším stupni gymnázia.

Do předmětu Literatura jsou začleněna tato průřezová témata:

- osobnostní a sociální výchova
- mediální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací postupy, které v tomto předmětu směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

Pedagog

- + vede žáky k vyhledávání a třídění informací v oblasti literatury a k jejich využívání v procesu učení, tvůrčích činnostech i praktickém životě
- + vede žáky ke kritickému přístupu k různým zdrojům informací, k jejich hodnocení z hlediska věrohodnosti, k jejich zpracovávání a využívání v dalším studiu literatury, tvůrčích činnostech i v praktickém životě
- + vede žáky k doplňování si vědomostí a jejich prohlubování v procesu vzdělávání, k propojování nových vědomostí s vědomostmi již nabytými, k jejich systematizaci v oblasti literatury i při studiu jiných oborů

- + stanovováním dlouhodobějších úkolů (zápisy k vlastní četbě,...) motivuje žáky k plánování, organizaci a hodnocení vlastní práce
- + se snaží v kontaktu s žáky vystupovat otevřeně, vstřícně a tolerantně, a tím je učí toto chování nenásilně přejímat a uplatňovat tyto zásady v komunikaci s ostatními lidmi

Kompetence k řešení problémů

Pedagog

- + vede žáky k uplatňování fantazie, intuice a představivosti v tvůrčích činnostech
- + motivuje žáky k zapojení do recitačních i literárních soutěží a olympiád z českého jazyka

Kompetence komunikativní

Pedagog

- + vede žáky k jasnému, srozumitelnému a přiměřenému vyjadřování vzhledem ke komunikačnímu záměru a komunikační situaci v projevech psaných i mluvených
- + vede žáky k tomu, aby naslouchali promluvám jiných lidí, rozuměli jim, účinně se zapojovali do diskuse, uměli obhájit svůj názor, vhodně argumentovat v komunikaci s jinými lidmi
- + vede žáky k využívání komunikativních dovedností v dalším studiu i ve svém životě
- + vede žáky k vhodnému vystupování na veřejnosti a k dodržování zásad komunikace
- + organizuje pro žáky návštěvy divadelních a filmových představení

Kompetence sociální a personální

Pedagog

- + na základě literárních textů navozuje dostatek situací, které vedou k vědomí odlišnosti a jedinečnosti každého člověka
- + vede žáky k odhadování důsledků vlastního jednání a chování v nejrůznějších situacích

Kompetence občanská

Pedagog

- + vede žáky k toleranci, vstřícnosti a otevřenosti, k respektování přesvědčení druhých lidí při komunikaci
- + vede žáky k respektování a ochraně našich tradic, kulturního a historického dědictví, k vytváření etických, duchovních a kulturních hodnot

Rozpracované výstupy	Učivo	Přesahy a vazby; Průřezová témata
rozliší umělecký text od neuměleckého rozliší rozdíly mezi fikčním světem a světem reálným rozliší jednotky vyprávění na konkrétních textech popíše specifické prostředky básnického jazyka a objasní jejich funkci rozezná typy promluv dle svých schopností interpretuje vybrané literární texty po stránce jazykové, tematické i kompoziční	struktura literárního díla - vrstva jazyková, tematická, kompoziční - literární druhy a žánry - poezie a próza - interpretace literárních textů	OSV – sociální komunikace
charakterizuje významné etapy vývoje české a světové literatury do konce 18. století vysvětlí specifičnost vývoje české literatury a její postavení v kontextu literatury světové do konce 18. století	počátky psané literatury antická literatura literatura ve středověku počátky písemnictví v českých zemích česká literatura od nástupu Lucemburků do 70. let 15. století renesance, humanismus a baroko v literatuře renesance, humanismus a baroko v Čechách klasicismus, osvícenství, sentimentalismus a raný romantismus česká literatura v počátcích národního obrození	D – významné osobnosti kultury v jednotlivých obdobích D – historické prameny, nejstarší památky; VO – náboženství D – antika; VV – antika D – středověk; A, N – výrazné osobnosti v literatuře D – knihtisk; A, N – výrazné osobnosti v literatuře D – třicetiletá válka A, N – výrazné osobnosti v literatuře

Vysvětlivky:

OSV – Osobnostní a sociální výchova, VO – Výchova k občanství, A – Angličtina, N – Němčina, D – Dějepis

[...]

Komentář

Předložená ukázka je ze ŠVP kvinty 8letého gymnázia a dokumentuje možnost, jež RVP G dává učitelům při vytváření jednotlivých předmětů, a to rozdělení vzdělávacího oboru do více předmětů, v tomto případě vzdělávací obor Český jazyk a literatura byl rozdělen do dvou vyučovacích předmětů: Český jazyk a jazyková komunikace a Literatura.

Vzhledem k tomu jsou v ukázce uvedeny charakteristiky k oběma předmětům, jež jsou zpracovány stručně a přehledně.

Výchovné a vzdělávací strategie jsou správně formulovány z pozice pedagoga, bohužel jsou příliš obecné a málo konkrétní, takže z nich není zřejmé, jakými metodami a postupy vede učitel žáky např. k vyhledávání a třídění informací v oblasti českého jazyka a k jejich využívání v procesu učení, tvůrčích činnostech i praktickém životě.

V uvedené ukázce učebních osnov stojí za pozornost i grafická stránka. Vytvořená tabulka s jasnými nadpisy jednotlivých sloupců podává velmi transparentně přehled o daném předmětu od rozpracovaných výstupů ŠVP přes učivo k začlenění průřezových témat.

Ve sloupci popisujícím začleněné tematické okruhy průřezových témat by bylo ještě potřeba uvést i náměty, činnosti, jak to požaduje struktura ŠVP v RVP G. Například k Osobnostní a sociální výchově v Českém jazyce by se pro okruh sociální komunikace například mohl využít následující námět: přesná komunikace (srozumitelnost, jasnost, přesnost sdělení, přesvědčování a argumentace).